Σταύρος Κοσμαδάκης, Δημήτριος Κοσμόπουλος & Εμμανουήλ Ψαράκης

Αποσύνθεση Μητρώου Κυκλικής Ολίσθησης:

 $U_M^0 \boldsymbol{x}_M$ $U_M^1 \boldsymbol{x}_M$ $U_M^2 \boldsymbol{x}_M$

Το Μητρώο είναι ΔΙΑΓΩΝΟΠΟΙΗΣΙΜΟ:

 $U_M = W \Lambda_M W^H$

 $I_{M} \boldsymbol{x}_{M}$ $W \Lambda_{M}^{1} W^{H} \boldsymbol{x}_{M}$ $W \Lambda_{M}^{2} W^{H} \boldsymbol{x}_{M}$

 $W\Lambda_M^{M-1}W^H \mathbf{X}_M$

 U_M^{M-1} $\boldsymbol{x}_M$

•

•

Μητρώο Ολίσθησης Γραφημάτων:

 $A_M^0 \boldsymbol{x}_M$ $A_M^1 \boldsymbol{x}_M$ $A_M^2 \boldsymbol{x}_M$

•

•

Αν το Μητρώο Γειτνίασης είναι ΔΙΑΓΩΝΟΠΟΙΗΣΙΜΟ:

$$A_M = V \Lambda_M V^T$$

$$A_M^{M-1} \boldsymbol{x}_M$$

$$V\Lambda_M^{M-1}V^{\mathrm{T}}\boldsymbol{x}_M$$

 $I_{M} \boldsymbol{x}_{M}$ $V \Lambda_{M}^{1} V^{T} \boldsymbol{x}_{M}$ $V \Lambda_{M}^{2} V^{T} \boldsymbol{x}_{M}$

1. Ολίσθηση γραφοσήματος

- 2. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος
- 3. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 4. Σήματα σε Γραφήματα & Συστήματα
- 5. Μετασχηματισμός Fourier Σήματος σε Γράφημα
- 6. Απόκριση Συχνότητας
- 7. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 8. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών

Μητρώο Κυκλικής Ολίσθησης: Ολίσθηση Γραφημάτων – Ιδιότητες

- Η ενέργεια ενός ολισθημένου γραφήματος είναι $||x_1||_2^2 = ||Ax||_2^2$ όπου Α το μητρώο γειτνίασης.
- Χρησιμοποιώντας την l_2 στάθμη ενός πίνακα, μπορούμε να αποδείξουμε ότι η ενέργεια του ολισθημένου γραφήματος και του αρχικού, ικανοποιούν την ακόλουθη σχέση:

$$\max_{x} \frac{||Ax||_{2}^{2}}{||x||_{2}^{2}} = \max_{x} \frac{x^{t} A^{T} A x}{||x||_{2}^{2}} = \lambda_{max}^{2}, \text{ } \delta\pi \text{ ov } \lambda_{max} = \max_{k} \{\lambda_{k}\}$$

Ολίσθηση Γραφημάτων – Ιδιότητες Επομένως η ενέργεια ενός ολισθημένου γραφήματος δεν διατηρείται!

Η ενέργεια ενός ολισθημένου σήματος γραφήματος είναι μικρότερη ή ίση με την ενέργεια του αρχικού σήματος γραφήματος. Η ισότητα ισχύει αν και μόνο αν το σήμα είναι ανάλογο του ιδιοδιανύσματος που αντιστοιχεί στην ιδιοτιμή λ_{max} .

- 1. Ολίσθηση γραφοσήματος
- 2. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος
- 3. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 4. Σήματα σε Γραφήματα & Συστήματα
- 5. Μετασχηματισμός Fourier Σήματος σε Γράφημα
- 6. Απόκριση Συχνότητας
- 7. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 8. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών

Ιδιότητες

Επομένως, η έξοδος ενός συστήματος σε ένα γράφημα με κανονικοποιημένο μητρώο γειτνίασης μπορεί να γραφεί ισοδύναμα ως εξής:

$$\boldsymbol{y} = \left(\sum_{m=0}^{M-1} h_m A_{norm}^m\right) \boldsymbol{x} = H(A_{norm}) \boldsymbol{x}$$

- 1. Ολίσθηση γραφοσήματος
- 2. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος
- 3. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 4. Σήματα σε Γραφήματα & Συστήματα
- 5. Μετασχηματισμός Fourier Σήματος σε Γράφημα (GFT)
- 6. Απόκριση Συχνότητας
- 7. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 8. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών

Ιδιότητες

Ας υποθέσουμε ότι το μητρώο $H(A_{norm})$ είναι διαγωνοποιήσιμο, δηλαδή: $H(A_{norm}) = UH(\Lambda)U^{-1}$, τότε:

$$\mathbf{y} = H(A_{norm})\mathbf{x} = \mathbf{U}\mathbf{H}(\mathbf{\Lambda})\mathbf{U}^{-1}\mathbf{x}$$

ή:
$$U^{-1}y = H(\Lambda)U^{-1}x$$

ή ισοδύναμα: $\Upsilon = H(\Lambda)X$, όπου $\Upsilon = U^{-1}y$ και $X = U^{-1}x$

είναι οι Μετασχηματισμοί Fourier (GFT) των γραφοσημάτων x και y αντίστοιχα.

- 1. Ολίσθηση γραφοσήματος
- 2. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος
- 3. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 4. Σήματα σε Γραφήματα & Συστήματα
- 5. Μετασχηματισμός Fourier Σήματος σε Γράφημα (GFT)
- 6. Συνάρτηση Μεταφοράς Απόκριση Συχνότητας
- 7. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 8. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών

Συνάρτηση Μεταφοράς - Απόκριση Συχνότητας;

Av $\Upsilon = U^{-1}y$ και $X = U^{-1}x$ είναι οι Μετασχηματισμοί Fourier των γραφημάτων (GFT) x και y αντίστοιχα, τότε το διαγώνιο μητρώο: $H(\Lambda)X = \Upsilon$

αποτελεί τον GFT της "κρουστικής απόκρισης" του διακριτού χρόνου συστήματος

Αν λ_k μία ιδιοτιμή του μητρώου A_{norm} , τότε:

$$H(\lambda_k) = \sum_{m=0}^{M-1} h_m \lambda_k^m$$

- 1. Ολίσθηση γραφοσήματος
- 2. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος
- 3. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 4. Σήματα σε Γραφήματα & Συστήματα
- 5. Μετασχηματισμός Fourier Σήματος σε Γράφημα (GFT)
- 6. Συνάρτηση Μεταφοράς Απόκριση Συχνότητας
- 7. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 8. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΗΜΑΤΩΝ &ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΟΜΑΛΑ ΓΡΑΦΟΣΗΜΑΤΑ (Smooth Graps Signals)

- Πώς μπορούμε να ορίσουμε την ομαλότητα στο χώρο του γραφήματος;
- Μπορούμε να την ορίσουμε με μοναδικό τρόπο;
- Πώς μπορούμε να ορίσουμε την ομαλότητα στο Φασματικό χώρο;
- Ποιά ποσότητα παίζει το ρόλο της συχνότητας
- Τι σημαίνει Χαμηλή και Υψηλή συχνότητα;

Μητρώο Γειτνίασης: Α

Συνδυαστικό Λαπλασιανό Μητρώο Γειτνίασης: L_C=D-A

Μη συμμετρικό Λαπλασιανό Μητρώο (Random walk): L_{NS}=I-D⁻¹A

Συμμετρικό Λαπλασιανό Μητρώο (Κανονικοποιημένο): L_S=I-D^{-1/2}AD^{-1/2}

μπορεί επίσης να χρησιμοποιθεί σαν μέτρο της συνολικής ομαλότητας του σήματος γραφήματος

Φασματική Κατάταξη: Spectral Ordering Χαμηλοπερατό & Υψηπερατό

Γραφήματα

Η συνολική διακύμανση ενός γραφήματος:

$$E_{\Delta_{\xi_{\kappa}}} = ||\Delta\xi_{\kappa}||_{1} = ||\xi_{\kappa} - A_{norm}\xi_{\kappa}||_{1} = ||\xi_{\kappa} - A_{nor}\xi_{\kappa}||_{1} = ||\xi_{\kappa} - A_{nor}\xi_{\kappa}||_{1}$$

$$\lambda_{max} = \lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \lambda_3 \geq \ldots \geq \lambda_N = \lambda_{min}$$

είναι το κριτήριο κατάταξης ιδιοδιανυσμάτων σε αυτά των αργών και γρήγορων αλλαγών (ισχύει πάντα αυτό;)

- 1. Ολίσθηση γραφοσήματος
- 2. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος
- 3. Ενέργεια Ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 4. Σήματα σε Γραφήματα & Συστήματα
- 5. Μετασχηματισμός Fourier Σήματος σε Γράφημα (GFT)
- 6. Συνάρτηση Μεταφοράς Απόκριση Συχνότητας
- 7. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 8. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών

Φασματική Αποθορυβοποίηση: Spectral Denoising-filtering Ιδανικό χαμηλοπερατό Φίλτρο

Διατηρούμε όλα τα ιδιοδιανύσματα των οποίων οι ιδιοτιμές είναι μεγαλύτερες από την ιδιοτιμή λ*, δηλαδή:

$$arphi(\lambda) = egin{cases} 1, & \lambda > \lambda_* \ 0 & \lambda < \lambda_* \end{cases}$$

Αποθορυβοποίηση μέ "κανονικοποίηση" (regularization)

Ας θεωρήσουμε ότι διαθέτουμε τις παρατηρήσεις: $y_N = x_N + w_N$

$$\min_{x_N} ||w_N||_2^2 + \lambda ||x_N - Ax_N||_2^2$$

$$\boldsymbol{x}_{N}^{*} = [\boldsymbol{I} + \boldsymbol{\lambda}(\boldsymbol{I} - \boldsymbol{A})^{T}(\boldsymbol{I} - \boldsymbol{A})]^{-1}\boldsymbol{y}_{N}$$

Ας σχολιάσουμε το κόστος της λύσης...

Σχεδίαση Φίλτρων στον Χώρο των Κόμβων

Έστω **D**(**Λ**) ο ιδανικός GFT του Γραφήματος τον οποίο, στην γενική περίπτωση, θέλουμε να προσεγγίσουμε με το ακόλουθο διάνυσμα:

 $diag(D(\Lambda)) = \sum_{m=0}^{M-1} \Lambda_M^m h_M$ ή ισοδύναμα:

$$d(\lambda_n) \sim \sum_{m=0}^{M-1} \lambda_n^m h_m, n = 1, 2, ... M$$

Μητρώο Γειτνίασης: Α

Συνδυαστικό Λαπλασιανό Μητρώο Γειτνίασης: L_c=D-A

Μη συμμετρικό Λαπλασιανό Μητρώο (Random walk): L_{NS}=I-D⁻¹A

Συμμετρικό Λαπλασιανό Μητρώο (Κανονικοποιημένο): L_S=I-D^{-1/2}AD^{-1/2}

Συμμετρικό Λαπλασιανό Μητρώο (Κανονικοποιημένο): L_s=I-D^{-1/2}AD^{-1/2} Βασική ιδιότητα: έχει ιδιοτιμές πάντα στο διάστημα [0 2]!!

$$d(\lambda) \sim \sum_{m=0}^{M-1} \lambda^{m} h_{m}, n = 1, 2, ... M$$
$$d(\omega) \sim \sum_{m=0}^{M-1} \cos(m\omega) g_{m}, n = 1, 2, ... M!!!$$

Οι κλασσικές τεχνικές σχεδίασης φίλτρων είναι και πάλι εδώ !!

Minimax Design of Graph Filter Using Chebyshev Polynomial Approximation Chien-Cheng Tseng, *Senior Member, IEEE*, and Su-Ling Lee

Συνδεδεμένο Γράφημα

Μη Συνδεδεμένο Γράφημα

Ασύνδετο Γράφημα

Λαπλασιανό Μητρώο Γειτνίασης

Μητρώο Γειτνίασης

$$\mathbf{L} = \begin{bmatrix} 2 & -1 & -1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & 2 & -1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & 2 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 3 & -1 & -1 & 0 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & -1 & 4 & -1 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & -1 & -1 & 3 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -1 & -1 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -1 & -1 & 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$$

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το πρώτο ιδιοδιάνυσμα ν₀

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το δεύτερο ιδιοδιάνυσμα v_1

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το τρίτο ιδιοδιάνυσμα v_2

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το τέταρτο ιδιοδιάνυσμα **v**₃

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το πέμπτο ιδιοδιάνυσμα ν₄

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το έκτο ιδιοδιάνυσμα ν₅

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το έβδομο ιδιοδιάνυσμα ν₆

Αποσύνθεση Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης: Το όγδοο ιδιοδιάνυσμα ν₇

- 1. Ολίσθηση Σήματος σε Γράφημα
- 2. Ενέργεια ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 3. Μετασχηματισμός Fourier Γραφο-Σήματος (GFT)
- 4. Απόκριση Συχνότητας(;) Συνάρτηση Μεταφοράς (;)
- 5. Σήματα & Συστήματα σε Γραφήματα
- 6. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 7. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών
- 8. Δειγματοληψία
- 9. Τυχαιότητα και Στοχαστικές Διαδικασίες σε Γραφήματα

Ο₃στόχος η δειγματοληψία και η ανάκτηση σημάτων που ορίζονται σε γραφήματα.

• Συνθήκες για τέλεια ανάκτηση σημάτων γραφήματος περιορισμένης ζώνης από δείγματα που συλλέχθηκαν από

Ένα σήμα γραφήματος θα λέμε ότι είναι ζωνοπεριορισμένο σε σχέση με τη βάση V ενός GFT, με εύρος ζώνης K αν:

 $x = V_K a, a \in R^B$

όπου V_K είναι είναι ένας υποπίνακας που περιέχει τις πρώτες K στήλες του μητρώου βάσης V. Η κλάση των σημάτων γραφήματος είναι γνωστή ως $BL_V(K)$

Όταν η βάση V είναι το μητρώο ιδιοδιανυσμάτων V_{Lc} του Συνδυαστικού Λαπλασιανού Μητρώου Γειτνίασης $L_c=D-A$ τότε, τα σήματα που ανήκουν στη κλάση $BL_V(K)$ είναι συνολικά ομαλά κατά Lipschitz με παράμετρο K (αποδείξτε το).

$$\min_{x_N} ||y_N - x_N||_2^2 + \lambda x_N^t L_C x_N$$

Θα λέμε ότι το σήμα γραφήματος είναι συνολικά ομαλό κατά Lipschitz με παράμετρο *K* Όταν η βάση V είναι το μητρώο ιδιοδιανυσμάτων V_P του Μητρώου Μετάβασης $P=D^{-1}A$ τότε, τα σήματα που ανήκουν στη κλάση $BL_{V_P}(K)$ είναι ανά γειτονιά ομαλά κατά Lipschitz με παράμετρο K (αποδείξτε το)

Δειγματοληψία και multiresolution analysis

REPRESENTATIONS OF PIECEWISE SMOOTH SIGNALS ON GRAPHS

Siheng Chen¹, Rohan Varma¹, Aarti Singh², Jelena Kovačević^{1,3}

- 1. Ολίσθηση Σήματος σε Γράφημα
- 2. Ενέργεια ολισθημένου Σήματος σε Γράφημα (κανονικοποίηση)
- 3. Μετασχηματισμός Fourier Γραφο-Σήματος (GFT)
- 4. Απόκριση Συχνότητας(;) Συνάρτηση Μεταφοράς (;)
- 5. Σήματα & Συστήματα σε Γραφήματα
- 6. Φασματική Κατάταξη ιδιοδιανυσμάτων
- 7. Φιλτράρισμα στο φασματικό χώρο & στο χώρο των ακμών
- 8. Δειγματοληψία
- 9. Τυχαιότητα και Στοχαστικές Διαδικασίες σε Γραφήματα

Definition 2 (Time Wide-Sense Stationarity). A signal is Time Wide-Sense Stationary (WSS) if its first two statistical moments are invariant under translation, i.e:

- 1. $m_{\mathbf{x}}[t] = \mathbb{E}\left\{\mathbf{x}[t]\right\} = c \in \mathbb{R},$
- 2. $\mathbb{E}\left\{(\mathbf{x}[t] m_{\mathbf{x}})(\mathbf{x}[s] m_{\mathbf{x}})^*\right\} = \eta_{\mathbf{x}}[t s],$

where $\eta_{\mathbf{x}}$ is called the autocorrelation function of $\mathbf{x}$.

Definition 3. A stochastic graph signal $\mathbf{x}$ defined on the vertices of a graph $\mathcal{G}$ is called Graph Wide-Sense (or second order) Stationary (GWSS), if and only if it satisfies the following properties:

- 1. its first moment is constant over the vertex set: $m_{\mathbf{x}}[i] = \mathbb{E}\{\mathbf{x}[i]\} = c \in \mathbb{R}$ and
- 2. its covariance is invariant with respect to the localization operator:

$$\Sigma_{\mathbf{x}}[i,n] = \mathbb{E}\left\{ (\mathbf{x}[i] - m_{\mathbf{x}})(\mathbf{x}[n] - m_{\mathbf{x}}) \right\} = \mathcal{T}_{i}\gamma_{\mathbf{x}}[n],$$
$$\gamma_{\mathbf{x}}[\ell] = \frac{1}{\sqrt{N}} \sum_{i=1}^{N} \eta_{\mathbf{x}}[t] e^{-j2\pi\frac{\ell t}{N}},$$

Theorem 1. If a signal is GWSS, its covariance matrix $\Sigma_{\mathbf{x}}[i, j]$ is jointly diagonalizable with the Laplacian of $\mathcal{G}$, i.e $\Sigma_{\mathbf{x}} = U\Gamma_{\mathbf{x}}U^*$, where $\Gamma_{\mathbf{x}}$ is a diagonal matrix.

Proof. By Definition 1, the covariance localization operator can be written as:

$$\mathcal{T}_i \gamma_{\mathbf{x}}[n] = \gamma_{\mathbf{x}}(L)[i,n] = U \gamma_{\mathbf{x}}(\Lambda) U^*[i,n]$$
(6)

where $\gamma_{\mathbf{x}}(\Lambda)$ is a diagonal matrix satisfying $\gamma_{\mathbf{x}}(\Lambda)[\ell, \ell] = \gamma_{\mathbf{x}}(\lambda_{\ell})$. To complete the proof set $\Gamma_{\mathbf{x}} = \gamma_{\mathbf{x}}(\Lambda)$.

Definition 1. Let C be the set of functions $\mathbb{R}^+ \to \mathbb{R}$. For agraph kernel $g \in C$ (defined in the spectral domain) and a node *i*, the localization operator $\mathcal{T}_i : C \to \mathbb{R}^N$ reads:

$$\mathcal{T}_{i}g[n] := \sum_{\ell=0}^{N-1} g(\lambda_{\ell})u_{\ell}^{*}[i]u_{\ell}[n] = (g(L)\delta_{i})[n] = g(L)[i,n].$$
(2)

Stationary signal processing on graphs

Nathanaël Perraudin and Pierre Vandergheynst *